

18 november 1972

Goedenavond, vrienden.

Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar. Ons onderwerp van heden zou van meer geestelijke aard moeten zijn. Ik koos daarom:

DE HEDENDAAGSE TOVENAARS

Ofschoon velen dit niet zullen geloven, zijn er in deze tijd, ook in uw beschaafde landen, heel wat groeperingen die zich bezighouden met hekserijen en wat dies meer zij. Nu moeten wij natuurlijk hierin wel enig onderscheid maken, want er is in al deze gevallen zowel sprake van de zogenaamde zwarte als van de witte hekserij en tovenarij. Om u enige indruk te geven van de verbreidheid van deze wijze van denken en werken: In uw buurland Duitsland bedraagt het aantal werkende en zichzelf ook noemende heksen en tovenaars ten minste rond 17.000. In Engeland bestaan verschillende groepen die zich eveneens heksen of tovenaars noemen en aan gemeenschappelijke rituelen deelnemen. Hun aantal ligt rond de 25.000. Nederland is in verhouding maar klein en bij u schijnt men evenmin te beseffen dat dergelijke dingen nog bestaan. Maar het aantal van degenen die - op christelijke of andere basis - met magie werkt, bedraagt ten minste 1600, waarbij landsvreemde elementen niet zijn meegeteld, zodat beoefenaren van bijvoorbeeld goena-goena en voodoo hierbij niet inbegrepen zijn.

Ik geef u deze getallen om u duidelijk te maken, dat de magie, de tovenarij nog lang niet dood is. Wanneer je probeert dan na te gaan hoe de zaak eigenlijk in elkaar zit, wat de kern van deze moderne tovenarij is, dan blijken er toch wel verschillen, zowel nu onderling als ten aanzien van het verleden. In Duitsland vormen bijvoorbeeld de zogenaamde geestenbezweerders een belangrijke groep. U moogt deze mensen niet verwarren met spiritisten of zoiets. Zij werken vaak als duivelbanners, bezweren allerhande natuurkrachten en bevrijden u eventueel - vaak tegen een ruime betaling - ook van de vloek die de een of andere heks op u gelegd zou hebben. De kern van deze beweging ligt in de buurt van Lüneburg. Ook elders hebben deze mensen echter groepen gevormd die bijeenkomsten houden. Dezen omvatten onder meer meditatie in gemeenschap, en voor bepaalde symbolische voorstellingen, offerdiensten waarbij nog steeds de witte haan wordt geofferd. Daarnaast doet men aan gezamenlijk bezweringen en helpt men elkaar onderling bij de studie van de werking die allerhande kruiden hebben, en leert men elkaar diverse tover-, ban- en vloekspreuken. Kenmerkend voor deze groepering is wel dat de leden zowel met een pendel werken als met een - gemeenlijk uit een hazelaar gesneden - toverstaf. Deze laatste is niet voorzien van de bekende vier ringen met inscripties, maar wel zijn daarin twee godsnamen geschreven en wel in oud Germaanse runen. Van geestendolk en zwaard wordt weinig of niet gebruik gemaakt.

Ook zijn er heel wat mensen, vooral in Engeland, die zich bij heksenkringen aansluiten, met het doel vooral een andere wijze van leven te vinden. Voor dergelijke mensen is het orgiastische element in de rituelen van bepaalde heksenkringen volgens mij wel de voornaamste bron van attractie. Het aantal van leden, die zich voornamelijk op deze rituelen stort, is betrekkelijk groot, dit in tegenstelling tot de Duitse kringen, waar deze invloed veel minder sterk op de voorgrond treedt en kennelijk ook voor veel minder mensen van werkelijke invloed is, wanneer zij besluiten zich tot de hekserij en tovenarij te wenden. Dat ik tot nu toe niets over uw eigen land heb gezegd, is voornamelijk te wijten aan het feit, dat Nederland wel zekere vormen van de genoemde magische groepen en rituelen kent, maar daarnaast ook een zeer bijzondere vorm van hekserij heeft opgeleverd. Het gaat hierom groepen die zichzelf niet als heksen beschouwen, maar wel een vorm van tovenarij trachten te bedrijven. Bij hun werken en rituelen gaan ze voornamelijk uit van een wel zeer orthodox bijbels geloof.

Om u enkele voorbeelden te geven van hun wijze van werken en hun riten grijp ik terug op een groep die, niet eens zo heel ver van Den Haag, nog kortgeleden een offerdienst heeft gehouden. Het ging hier om een nabootsen van het offer van Abrahams zoon Izaak. Hierbij werd de eerstgeborene van een van deze mensen op het altaar gelegd en met een mes bedreigd. Eerst op het allerlaatste ogenblik werd het kind weggehaald en daarvoor in de plaats een konijn neergelegd. Ik hoop niet, dat het hier ging om een vergelijkbare vervanging van de jonge man. Mogelijk waren echter rammen te duur. Zeker is echter dat een dierlijk bloedoffer hier werd aangeboden als vervanging van een mensenoffer.

Zeker is dat dit alles in volle ernst werd gedaan onder een herhaald aanroepen van Jehova, Jahwe, Ia. Het doel was een verwerven van steun en zegen voor de leden van de gemeenschap, terwijl daarnaast werd gesmeekt, dat de groep zich uit zou kunnen breiden. Kennelijk is de vermenigvuldigingsdrang van de leden niet voldoende om tegemoet te komen aan de drang tot uitbreiding van aantallen, die in de groep blijkt te bestaan. In deze en dergelijke groepen blijken de riten vaak uitbeeldingen te zijn van bijbelse taferelen, met een voorkeur voor (ontbreekt), niet altijd resultaten brengen.

Ik meen dan ook hier in eerste instantie te mogen spreken over een wereldafwijzing en vervreemding van bepaalde groepen, die zich terugtrekken in een soort bijbels wonderland in de hoop zich zo op bovennatuurlijke wijze te kunnen verweren tegen een maatschappij, die hen kennelijk niet bevalt. Voor het bestaan van dergelijke groepen zijn volgens mij wel degelijk psychologische achtergronden te vinden. Dezen worden duidelijker kenbaar wanneer wij beseffen dat deze mensen vol angst zijn voor de 'zonde', terwijl tijdens hun riten wel degelijk geslachtsverkeer tussen de leden plaatsvindt dat niet door huwelijksbanden wordt geregeld. Hierbij heeft men het dan vaak over het ingaan van de engelen Gods tot Sarah of dergelijke bijbelverhalen. Mogelijk mompelt u nu voor u heen: Is dit belachelijke gedoe dan ook nog moderne tovenarij, hekserij? Volgens mij zeer zeker, omdat deze mensen er wel degelijk geheel van overtuigd zijn, dat zij door bepaalde riten en oefeningen, door bepaalde aanroepingen en gebeden, onder meer macht uit kunnen oefenen over het weer, over hun medemensen, een banvloek op bepaalde goddelozen kunnen leggen en zeker soms ook wel enig resultaat boeken.

Overigens is het voor Joop den Uyl goed dat hij in dergelijke dingen niet gelooft. Want kortgeleden heeft een groep geprobeerd een ban op hem te leggen. Wat overigens typisch Nederlands genoemd kan worden. Want ik meen wel dat het gebruiken van magische riten en magisch geloof om politieke ontwikkelingen te beïnvloeden, wel specifiek Nederlands genoemd mag worden. Ik heb van dergelijke bezweringen met zuiver politiek karakter ten minste in Engeland en Duitsland geen tekenen gevonden en moet al naar Afrika gaan om vergelijkbare pogingen aan te treffen. Wat overigens niet betekent, dat men niet in Europa op meer individuele wijze bepaalde bekende personen door magie heeft willen schaden. In de buurt van Düsseldorf heeft een plaatselijk bekend magiër bijvoorbeeld een waspoppetje gemaakt van Willy Brandt om deze ziek te maken of te doden. Hij werd hiervoor overigens betaald door mensen die uit Oost-Duitsland waren 'gevlucht'. Resultaten zijn er tot op heden niet, zodat de poging haar doel, de vrede tussen beide Duitslanden te voorkomen, wel heeft gemist. Maar de heksenmeester heeft in ieder geval zijn geld verdiend en de poging is in ieder geval gewaagd.

Overigens wil ik wel even constateren, dat het ook in andere landen dan Nederland veel voorkomt, dat men tijdens de riten bepaalde situaties of gewenste ontwikkelingen uitbeeldt. Want volgens mijn bescheiden mening is het nabootsen van ontwikkelingen en situaties op kleine schaal, om deze zo op grote schaal waar te maken, een van de kenmerken van de moderne tovenarij. Wij weten, dat in bepaalde gevallen zelfs hierbij gebruik wordt gemaakt van de meest moderne technische middelen. Bandrecorders met stemmen van bepaalde personen worden vaak tijdens een magische bijeenkomst afgedraaid, om zo greep te krijgen op de eigenaars van die stemmen, waarna zegen of vloek op hen gelegd wordt. De moderne heksen schamen zich in vele gevallen niet om ook bij hun riten en bezweringen gebruik te maken van de meest moderne technische middelen. Hun geloof echter blijft nog steeds antiek, gebaseerd op het bestaan van bovennatuurlijke krachten, waarvan het bestaan wel niet bewijsbaar is, maar die men middels riten ertoe kan bewegen onmiddellijk in te grijpen op aarde.

Al deze gegevens zijn overigens betrekkelijk waardeloos, tenzij mensen bereid zijn zich te realiseren, dat er heel wat vormen bestaan in de wereld van wat men toch wel witte magie mag noemen, en dat er heel wat mensen zijn die, bewust of onbewust, deze magie gebruiken. Ik gaf u reeds een voorbeeld hiervan, toen ik u sprak over de geestenbezweerders, die in staat blijken te zijn ziekten van gewassen en vee te zien, voor zij voor eenieder kenbaar tot uiting komen. De resultaten bewijzen bovendien, dat door het opvolgen van de voorschriften, die zij geven, het vaak mogelijk is in ontwikkeling zijnde ziektebeelden te bevorderen of af te remmen. Volgens mij is echter een groot deel hiervan gebaseerd op feitelijke waarnemingen en constatering. Het zij verre van mij hier de wetenschap te verwijten, dat zij op dit terrein nog niet bepaald ver zijn gekomen. Maar toch geloof ik, dat deze zaken wel degelijk een wetenschappelijk constateerbare en hanteerbare achtergrond hebben.

Wij kunnen beweren dat planten op muziek reageren. Dit kan onder omstandigheden waar zijn, in andere gevallen echter lijkt het niet waar te zijn. Men kan in ieder geval aantonen, dat tot op zekere hoogte muziek ondermeer invloed kan hebben op de groei van rijst - een proef in India genomen met fluitmuziek op een rijstveld. Elders bleken tomaten te reageren op vioolmuziek. Hiermede werden proeven genomen in Utah. Indien wij uitgaan van een harmonie die tussen de gezonde plant en haar omgeving bestaat, is daarin zeker ook een uitwisseling van levenskrachten verdisconteerd. Deze zal dan mede bepaald worden door alle omstandigheden, die in de omgeving optreden. Nu zijn er bepaalde wit-magische groepen - ook de Schotse heksen zijn hierin kennelijk vaak zeer bekwaam -, die in staat zijn in de harmonie tussen plant en omgeving veranderingen te brengen. Hiermede kunnen zij dan volgens mij ook de toevloed van levensenergie naar de planten vergroten of verminderen. Overigens wordt hiervoor geen gebruik gemaakt van lange tijd aanhoudende muziek of iets dergelijks, maar de recepten die nog in omloop zijn vereisen toch wel het gebruik van klank. Ik geef u een enkel voorschrift als voorbeeld.

Het gaat hier over het beter doen dragen van graan, dus het veroorzaken van een betere en grotere korrelvorming bij granen. Het is overigens een Schots recept, waaruit ik put. Wanneer de aanroepingen zijn gedaan door de mens, die zich voordien gereinigd heeft, wendde men zich tot de geest van de groei - een naam, een voorstelling. Wanneer men een verbondenheid met deze kracht ervaart - men neemt kennelijk aan, dat de tovenaars aan bepaalde tekenen weet, dat er een voldoende harmonie, een contact is - gaat men uit in de velden en spreekt duidelijk hoorbaar over die delen van het gewas die men wil beïnvloeden, de volgende spreuk - waarop een litanie van onbegrijpelijke klanken volgt. Deze spreuk wordt dan zeven malen herhaald en wel zeven weken achter elkaar. Men spreekt de spreuk op de zondagavond. Ik weet niet waarom. Mogelijk omdat dan de meeste mensen verder in de kroeg zitten of zo. Het is een van de voorschriften waarvan je niet goed weet waarom zij bestaan. Wel is van belang, dat de eerste bezwering altijd dient te beginnen wanneer de nieuwe maan wisselt naar wassende maan.

Hier is dus sprake van een bepaalde vorm van geluidsmagie. Daarbij moeten wij rekening houden met het feit, dat kan worden aangetoond, dat planten reageren op bepaalde klanken, terwijl aangetoond kan worden, dat planten onder omstandigheden ook reageren op de uitstraling van mensen en andere levende wezens. Het is aanvaardbaar, dat harmonie met krachten of wezens die men als mens niet ziet, eveneens tot stand kunnen worden gebracht op een wijze, waardoor de planten daarop zullen reageren en dat hierdoor ook wijzigingen in de groeiprocessen veroorzaakt kunnen worden. Ik dacht dat daarom een dergelijke magie, hoe vreemd haar stellingen en praktijken ook mogen klinken in de oren van de wetenschap, niet zonder een feitelijke achtergrond is.

Een ander beeld, dat mij sterk interesseerde, is het gebruik maken van zogenaamde projecties. Hierbij wordt bijna altijd door een groep gezamenlijk gewerkt voor hetzelfde doel. Over het algemeen wordt verder hierbij gesteld, dat voor dergelijke bezweringen minstens sprake dient te zijn van een groep van zeven heksen plus een witchmaster - tovenaars. Ik put hier uit de Engelse magie en baseer mij in dit voorbeeld voornamelijk op de gebruiken van de zogenaamde Welshe magie. Wanneer wij een projectie zenden, kunnen wij hierdoor een mens beschermen of verstoren.

Het denkbeeld, waarop de werkwijze berust, is het aanroepen van bepaalde geesten of krachten, die de groep tot voertuig dienen. Men geeft hun bevel de groep naar een bepaalde persoon te brengen en daar volgens de wil van de groep te werken. Wat alles weer enigszins bijgelovig klinkt. Maar laat ons ook hier de achtergronden eens onderzoeken.

Wanneer een mens telepathisch begaafd is, kan hij een ander storen. Dat weet u wel. Mogelijk hebt u trouwens de proef wel eens genomen. Wanneer u van een afstand star naar de nek van een ander blijft kijken is de kans heel groot dat de ander onrustig met het hoofd begint te draaien en uiteindelijk om zal kijken: hij heeft het gevoel dat er iets aan de hand is. Dit is wel een van de eenvoudigste voorbeelden die voor een beïnvloeden zonder stoffelijke contacten kan worden gegeven. Indien men nu in staat zou zijn zijn wezen - krachtens welke voorstelling dan ook - 'astraal' te kunnen maken, zodat men niet meer door stoffelijk besef wordt beperkt in bewegingsvrijheid en benadering, terwijl men bovendien nog in staat zou zijn een persoon waar te nemen, zou het ook mogelijk moeten zijn impulsen als die van ons eerste voorbeeld op de persoon in kwestie af te vuren. Wij beïnvloeden dan de persoon dus van zeer grote afstand. Neem aan, dat wij telepathisch invloed uit kunnen oefenen. Dan kunnen wij de persoon moed geven, wanneer hij moedeloos wordt, helpen zich te concentreren, maar ook de ander afleiden op ogenblikken, dat voor hem gevaar bestaat. Zoals wij iemand zouden kunnen tegenwerken en ontmoedigen door hem bepaalde impulsen te zenden op ogenblikken dat hij succes zou kunnen hebben. Beide mogelijkheden bestaan volgens mij inderdaad en zijn gebaseerd op menselijke mogelijkheden die zelfs op het ogenblik op meerdere plaatsen in de wereld onderzocht worden. Ook door de wetenschap. Want zowel de Russen als de Amerikanen zijn in deze tijd zelfs zeer druk bezig om dergelijke mogelijkheden na te gaan.

Hier is dus sprake van magie, tovenarij, maar achter deze magie blijkt alweer iets te liggen dat past binnen het kader van de menselijk mentale mogelijkheden. De laatste wetenschappelijke onderzoeken van de paranormale kwaliteiten verschaffen ons in ieder geval bepaalde indices dat hier wel degelijk van factuele invloed gesproken kan worden. Wij moeten dus niet denken dat de moderne tovenarij alleen maar bijgeloof bevat. Wij zouden eerder moeten stellen dat overall, waar de moderne tovenarij optreedt, wij te maken hebben met oude formules en formuleringen, bestemd om kracht op te wekken die wij ook in ander en meer wetenschappelijk verband kunnen leren kennen.

Het merendeel van de verschijnselen die de moderne heksen en tovenaars teweeg kunnen brengen blijkt in wezen verklaarbaar, indien wij uitgaan van verschillende thesen en veronderstellingen die behoren tot het meer speculatieve terrein van de moderne wetenschappen. Dat tovenaar en heks hierbij vaak proberen zich aan de werkelijke wereld van de mensen te onttrekken en zich een nieuwe belangrijkheid of een nieuw gezag aan te meten, verandert daaraan niets. Het is wel de verklaring voor de attractie die het heksendom voor velen schijnt te hebben. Het vormt verder een verklaring voor het fanatisme waarmee de moderne tovenaars en heksen hun praktijken nagaan en hun filosofieën aanhangen. Maar nogmaals: het laatste is als verschijnsel bekend maar is geen verklaring voor de resultaten die door tovenaars en heksen wel degelijk worden behaald. Wij kunnen spreken over psychische disoriëntatie, over dwaasheid, een geterroriseerd worden door het niet-bestaande. Maar wanneer iemand door een zwarte heks vervloekt wordt en inderdaad ziek wordt, zo kunnen wij spreken van suggestie, maar met die verklaring niet te niet doen dat de vloek kennelijk werkt. Ik dacht dat, op het ogenblik dat tovenarij kenbare resultaten te weeg kan brengen, zij niet terzijde geschoven kan worden als bijgeloof zonder meer.

Nu ben ik geen voorstander van alle hekserij. Dat is waarschijnlijk ook de verklaring voor het feit, dat ik veel van hetgeen zich op dit vlak, vooral in Nederland, afspeelt, wat in het belachelijke trek. Ik meen namelijk dat het niet noodzakelijk is in je blootje met de rug naar het altaar gewend enige tijd rond te huppelen - wat in het Nederlands klimaat overigens altijd goed is voor een longontsteking - voor je je geest uitzendt. Ik dacht dat de geest ook zonder meer zou kunnen worden uitgezonden met dezelfde resultaten. Zoals ik niet geloof dat het gebruik van paranormale kwaliteiten en het daardoor veroorzaken van bepaalde effecten ooit gebonden is geweest of zal zijn aan bepaalde rituelen.

Dat er zoveel mensen zijn die toch naar dergelijke rituelen grijpen, kan volgens mij verklaard worden uit de maatschappijstructuur, uit psychologische conflicten die in en met de maatschappij ontstaan, en de neiging van de mens zich los te maken van dingen waarmee hij zich niet wezenlijk verbonden gevoelt, ofschoon hij emotioneel dan toch een vervanging daarvoor van node heeft. Ik geef graag toe dat voor het behalen van resultaten op paranormaal vlak een zekere instelling en denkwijze noodzakelijk of tenminste nuttig zijn. Maar ik zie overal, hoe ook zonder rituelen door mensen op dit terrein resultaten worden behaald.

Wanneer iemand van u uitgaat en tot een ander zegt: "jij hebt hoofdpijn" en vervolgens een spreuk prevelt en zo de hoofdpijn wegnemende, is dit volgens mij tovenarij. Indien dezelfde mens eerst constateert, dan zich op de lijder concentreert en de hoofdpijn zo zonder uiterlijk gebaar doet verdwijnen, spreek ik over geestelijke genezing. Maar waar ligt het verschil? Toch alleen in uiterlijkheden. Daarom beschouw ik de opleving van de moderne tovenarij in deze jaren als een kenteken van een kentering die op komst is. De mens moet meer gaan leven en werken met zijn geestelijke bekwaamheden. Met de techniek heeft hij zichzelf al bijna om de hals gebracht. Wanneer hij daarmee op de oude voet verder gaat loopt het verkeerd af. Meer en meer mensen voelen dit aan, meer en meer mensen raken hiervan overtuigd. Dan is het toch logisch dat men als bindende en richtende impuls binnen de menselijke gemeenschap een vervanging zal zoeken.

Volgens mij moet die dan liggen op geestelijk terrein. De algemene tendens die van Aquarius uitgaat, is dan ook gericht op een verder gaand en beter gebruiken van geestelijke vermogens. Er zijn op aarde echter heel wat mensen die zo evenwichtig zijn dat zij een langzame verandering van tendens en mogelijkheden niet bewust zullen merken. Hun reactie, leef en werkwijze verandert wel, en zelfs nogal snel, maar dit beseffen zijzelf niet eens. Voor hen zal er geen sprake zijn van een bewust grijpen naar bovennatuurlijke krachten of het pogen bovennatuurlijke gaven te ontwikkelen als compensatie voor een ervaren verstoring in evenwicht en een wegvallen van zekerheden. Voor hen is er een verschuiving in hun eigen reactie die zij misschien na jaren heel voorzichtig zullen gaan beseffen wanneer zij reeds een feit is geworden. Maar juist de onevenwichtigen, de niet-stabiele figuren, zijn geneigd om, wanneer zij dié stuwing voelen, daarvoor een ander aansprakelijk te maken. Voor hen is er geen geleidelijke groei. De gave is er, maar zij moet ergens vandaan komen, zij moet geassocieerd worden met iets. Nu wordt de gehele wereld bepaald en geleid door de godsdienst en de politiek. Dus zoeken zij de verklaring in het tegenovergestelde van het algemeen aanvaardde.

Veel mensen aanbidden de duivel alleen maar, omdat zij misselijk worden van de wijze waarop God gepredikt wordt. Vergeet dit niet. Zo zien wij, dat in de kringen van tovenaars en heksen vooral veel mensen samenkomen, die niet geheel psychisch-evenwichtig zijn. Of, om het anders te zeggen: de heksengroepen met het grootste succes blijken uit nogal hysterische persoonlijkheden te zijn opgebouwd. Daaraan is kennelijk niet te ontkomen. Maar die groepen boeken resultaten, zelfs al zijn zij opgebouwd uit onevenwichtige mensen. Zij houden zich bezig met het oude bijgeloof. Zeker. Zij scharrelen in de oude grimoires, lezen Eliphas Levi, zoals christenen de Bijbel enzovoort. Maar dit verandert toch volgens mij niets aan het feit, dat zij resultaten boeken. Dit juist geeft mij de aanleiding tot enkele meer positieve opmerkingen omtrent de ontwikkelingen, waarvan de moderne tovenaars slechts een randverschijnsel zijn.

Daar, waar de mens steeds minder materiële mogelijkheden heeft en zijn vermogen tot ontplooiing en ontdekking op materieel terrein praktisch tot nul wordt teruggebracht, zal hij als vanzelf zijn belangstelling overschakelen in de richting van de mentale en uiteindelijk de meer spirituele mogelijkheden, zal op dit gebied ontdekkingen doen en nieuwe mogelijkheden voor zich weten te vinden. Wat vandaag de heksen zijn, en de enkele paranormaal begaafden, die evenwichtiger zijn, maar door de gemeenschap al even vreemd worden gezien en soms beschouwd als apostelen van de Allerhoogste of als idioten, die nog juist niet gevaarlijk genoeg zijn om in een gekkenhuis terecht te komen, zal morgen de normale wereld zonder meer aanvaarden. Men zal aan deze zaken, die nu zo vreemd en uitzonderlijk zijn, algemeen deelhebben. Deze paar mensen zijn in feite voorlopers van een onvermijdelijke ontwikkeling.

Is het dan een wonder dat zovele jonge mensen in deze dagen zich gegrepen voelen door mystiek, dat zovele jonge mensen, juist zoals op een andere wijze de tovenaars, proberen iets te ontwikkelen dat afwijkt van de materiële wereld? Dergelijke dingen zijn voor mij veelzeggend, ook al blijken de meeste jongeren nog niet te beseffen, op welke wijze zij tot werkelijke resultaten kunnen komen.

Vreemd genoeg weten de heksen en tovenaars dit wel. Ik meen dat dit veroorzaakt wordt door het geloof in de oude rituele magie. Het geloof aan de oude stellingen, het voortdurend beoefenen van de oude praktijken vooral ook, houdt volgens mij mede een soort trainingsmethode in. Er is eens door een groot christelijk prediker gezegd: Bidden is niet iets wat je zomaar opeens kunt. Het vraagt oefening, herhaling na herhaling, poging na poging, tot je uiteindelijk bereikt en weet dat je gebed gehoord wordt. Deze man heeft iets gezegd, wat meer waarheid bevat dan menigeen, zelfs onder zijn vereerders, beseft. Om ons te richten op een ander niveau van bestaan, om krachten van een andere dan zuiver materiële aard aan te trekken, of in ons te ontketen, vergt training. Het vereist meer dan enkel maar wat boekjes lezen en het ook eens een keertje gaan proberen.

De rituelen van de heksenkringen, de tovenaars, ja, zelfs van deze superorthodoxe christenen met hun dwaasheden, zijn, indien u het mij vraagt, eigenlijk ook een systeem van training. Deze mensen volbrengen hun riten, ook wanneer zij daarbij geen onmiddellijk doel kennen, zij wekken een bepaalde sfeer op, ook wanneer dit niet door een bepaalde noodzaak wordt gedicteerd. Deze mensen oefenen hun gevoeligheid ten aanzien van planten, kruiden en andere zaken niet in de eerste plaats omdat zij daarmee iets van plan zijn, maar omdat het behoort tot hetgeen zij willen zijn. Hun denken en leven, hun leren ook, is voor hen verbonden met het supranormale. Dit bovennatuurlijke, dit parapsychisch terrein is voor hen geen gebied van onderzoek, maar een gebied dat deel uitmaakt van de eigen persoonlijkheid en daarvoor zelfs een bestaansrechtvaardiging vormt. Juist daarom besteden zij zoveel energie, kracht en tijd aan deze zaken, gaan zij hierin zo sterk op, dat zij juist zo een gerichtheid van hun eigen persoonlijkheid bereiken, waar de normale mens, die toch ook wel eens graag iets wil horen, wil zien, of doen, niet toe komt.

Ik dacht, dat wij hier een punt hebben aangesneden, dat een andere overweging gedooft. Om iets goeds tot stand te brengen, om iets werkelijk goed te beheersen en te kunnen, is voortdurende oefening noodzakelijk. De mens die normaler reageert op de wereld en niet een apart geloof voor zich tracht te ontwerpen dat hem tot iets meer maakt dan een ander, is wel geneigd zo nu en dan een poging te wagen in de richting van het paranormale. Maar hij is niet geneigd dag na dag verder te gaan, steeds weer juist hieraan zijn tijd en energie te besteden, wanneer hij daarbij geen vast doel voor ogen heeft. Een normaal mens wil paranormale kwaliteiten hebben om die te kunnen gebruiken, wanneer hij die nodig heeft. De tovenaars en heksen ontwikkelen hun kwaliteiten echter, zonder zelfs maar te weten, of zij die wel eens nodig kunnen hebben. Zij doen dit alleen maar om daardoor anders te kunnen zijn. Zo lopen zij, juist dankzij hun onevenwichtigheid en hun conflict met het algemeen aanvaarde wereldbeeld, vooruit op de massa.

Altijd weer vinden wij, in elke ontwikkeling van de historie, een aantal mensen die in feite de voorlopers zijn van hetgeen later algemeen aanvaard wordt. Steeds weer horen wij van mensen die met hun daden en praktijken ver vooruitlopen op zaken die in de normale wereld eerst veel later tot uiting komen. Denk eens aan Griekse filosofen. Daarbij treffen wij filosofieën en stellingen aan, die eerst honderden, soms duizenden jaren later door anderen aanvaard worden. Zelfs dan blijkt een deel van de praktijk nog langere tijd een soort geheime wetenschap te blijven. Er ligt een lange tijd tussen de denkers, die spraken in de Stoa en degenen die hun stellingen op meer feitelijke basis brachten. Zo lijkt het mij mogelijk dat er nu mensen zijn die als voorlopers moeten worden beschouwd van een over vele eeuwen wel algemeen bekende en aanvaarde praktijk. Altijd weer zien wij ook, hoe kleine groepen in het verborgene werken, achtervolgd en geminacht door hun tijdgenoten, die de feitelijke basis leggen voor iets, wat lange tijd later in de wereld als belangrijk, ja, als onmisbaar algemeen wordt erkend en aanvaard.

Denk bijvoorbeeld eens aan de alchemisten en denk vooral niet dat de eerste alchemisten eerst rond 1000 tot 1400 na Christus gaan opereren. De eerste alchemisten treffen wij reeds aan ongeveer 1200 voor Christus, hoofdzakelijk in Egypte en Tyrus. De alchemie blijft voortbestaan en vindt zijn beoefenaars ook in het vroegchristelijk Griekenland, ofschoon de term alchemie, die is afgeleid van El Kemeia, een handboek voor chemie, geschreven door een Arabier, eerst na 700 bekend wordt en de alchemisten eerst werkelijk bekendheid krijgen rond 1400, waarna zij in zwang blijven tot rond 1800 na Christus. Deze mensen worden afwisselend beschouwd als oplichters, tovenaars en duiveldienaars, dwazen enzovoort. Maar toch zijn zij het die de basis hebben gelegd voor de moderne chemie. Zoals zij ook - al wordt dit minder algemeen erkend - de basis hebben gelegd voor de praktijken van de moderne geneeskunde.

Ik geloof dat de heksen en tovenaars van deze dagen een vergelijkbare beweging vormen. Een groep die misschien vol bijgelovigen is, die vele overbodige dingen doet en vele onevenwichtigen aantrekt, maar die door zijn experimenten langzaam maar zeker vaste procedures zal vinden die voor eenieder hanteerbaar zijn, die redelijk begrijpelijk zijn en zo ook door eenieder zonder meer gebruikt en geleerd kunnen worden. Ik zie in deze groepen die juist in deze dagen weer zo sterk in aantal toenemen, de voorlopers van een meer geestelijk georiënteerde maatschappij waarin geestelijke gaven normaal zijn en zo zal beantwoorden aan hetgeen volgens mij de eis is die Aquarius aan de mensheid stelt.

Dit is dan het einde van mijn inleiding.

Heeft u commentaar?

Vraag: Er is kortgeleden een boekje omschreven, dat heet(onverstaanbaar); het behandelt onderzoek van de materie en wijst erop, dat vele mensen, die zich daarmee bezighouden, gelijktijdig lid zijn van de RSFR, waaronder zelfs Nobelprijswinnaars.

Antwoord: Dat is ook logisch. Want eerst de mens die over de kennis beschikt om de mogelijkheden van natuur en materie te onderzoeken wordt ook sterk en steeds sterker geconfronteerd met de beperktheid van eigen kunnen en kennen en daardoor ook met een ander gebied, waarop onverklaarbare verschijnselen kennelijk optreden. Die mens zal ook dit willen verklaren. Alleen is de vraag wel of de benaderingswijze van het materialistisch wetenschappelijk onderzoek wel bruikbaar is voor een werkelijk betrouwbaar en omvattend parapsychologisch onderzoek. Ik meen dat het antwoord op die vraag voorlopig neen zal moeten luiden, omdat men gebruik maakt van onderzoekstechnieken die zozeer beïnvloed worden door factoren die men stoffelijk niet geheel kan overzien en onder controle houden, dat de onberekenbaarheid van een aantal resultaten juist hierdoor ontstaat en tot verkeerde conclusies neigt. Anders gezegd: Het parapsychologisch onderzoek, juist omdat de grote wetenschapsmensen zich daarmee bezig gaan houden, zal indices opleveren voor het bestaan van iets anders dan de materie en duidelijk maken, dat er andere mogelijkheden zijn. Gelijktijdig zal echter de praktijk van het onderzoek een verderreikende kennis omtrent wetmatigheden van meer geestelijke aard althans voorlopig beletten.

Dit is mijn visie. U mag daarmee rustig van inzicht verschillen.

Vraag: Is het onderzoek, dat Leadbeater in het binnenste van een atoom heeft gedaan iets, wat het wetenschappelijke onderzoek kan benaderen?

Antwoord: Je kunt iets nooit gelijktijdig helderziend én wetenschappelijk benaderen. Je kunt helderziend waarnemen en op grond van deze waarneming wel een these in wetenschappelijke termen stellen, maar verder kom je zonder materieel bewijs niet. En dat is hetgeen hier volgens mij is gebeurd. Laat ons bovendien niet vergeten, dat een op deze wijze tot stand gekomen these sterk voor de juistheid afhankelijk is van de juistheid van de waarneming en het veelzijdig opnamevermogen van de waarnemer tijdens de waarneming.

Vraag: Kan een dergelijke waarneming onmiddellijk aan de magische kennis worden toegevoegd, of moet je over materiële mogelijkheden en middelen beschikken voor je iets kunt doen met dergelijke waarnemingen?

Antwoord: Een vraag met een dubbele bodem. Wat u zegt, is theoretisch geheel mogelijk. Maar zolang de doorsnee mens zich automatisch en in feite soms tegen eigen wil in materiële en materialistische oriëntaties verschaft, is een materieel uitgangspunt voor de mens volgens mij wel noodzakelijk, zelfs wanneer hij paranormale capaciteiten wil activeren of werkingen van paranormale aard wil veroorzaken. Wat mijn visie is, maar niet de uwe behoeft te zijn. Mijn persoonlijk standpunt is echter dat de mensen die erg goed zijn in de theorie, vaak erg zwak zijn in de praktijk. Want de evenwichtigheid in de ontwikkeling van stof en geest laat volgens mij bij de meeste mensen wel veel te wensen over. Een helderziende reed vaak mee in de auto met Ten Haeff. Hij wist altijd precies hoe men rijden moest. Maar zodra hij optrad als kaartlezer, raakte hij de kluts kwijt.

Vraag: Is bij de formules, die Eliphas Levi geeft, sprake van werkelijk voor natuurgeesten geldende machtsverhoudingen?

Antwoord: De formule, die Levi geeft is in de gegeven formulering onjuist en als zodanig niet werkzaam. Indien men echter reeds over voldoende kennis beschikt, kan de gegeven formule met betrekkelijk weinig moeite worden omgezet in een werkzame formule. Dan bezit de formule wel een zekere bindende kracht, of - beter gezegd - dominerende harmonie, waardoor onder meer natuurgeesten aan bepaalde taken kunnen worden gezet. Het jammere is echter, dat je, wanneer je voldoende inzicht hebt, eigenlijk Eliphas Levi niet nodig hebt. Dan is het meer een naslagwerk. Ken je het werk van Eliphas Levi, maar bezit je de basiskennis niet, dan kom je nergens, omdat je de sleutels niet kent. Maar indien ik u met een kleine aanwijzing mogelijk genoeg kan doen: de sleutel voor de formules van Eliphas Levi ligt in het groot arcanum van de tarot. Misschien kunt u er iets mee doen, misschien ook niet. Maar ook in dat laatste geval is het goed, want dan ben je er eenvoudigweg nog niet rijp voor.

Daarmee zijn wij dan wel ongeveer door de vragen heen.

Maar zo even viel er een opmerking over Croiset. Ik kreeg toen de kans niet daarop iets te zeggen. Ik wil dit nu alsnog doen.

Op het ogenblik dat je met een voorstelling van materieel-factuele aard wordt geconfronteerd, zal het bewustzijn geneigd zijn deze te prefereren boven de geestelijk aanwezige gegevens of voorstelling die op zich juister en meer waard kunnen zijn. Daarom moeten wij, vooral in het begin, wanneer wij met dergelijke zaken bezig zijn, er wel voor oppassen dat wij, wanneer wij geestelijk een richting of bestemming zoeken, even in de materiële gegevens zoeken, op de kaart kijken of het zover wel klopt. Want dan komen wij vast in de war en verkeerd uit. Wanneer wij geestelijk werken, moeten wij zelfs niet trachten alles, wat wij ervaren en gevoelen, om te zetten in een redelijk proces. Dat kunnen wij naderhand wel doen. Wij moeten altijd eerst het geestelijk proces zich laten voltrekken en de krachten zich laten ontplooien. Dan krijgen wij immers het eerst resultaten. Later hebben wij dan altijd nog gelegenheid genoeg na te gaan, of iets redelijk gezien ook juist is. Vergeef mij dat ik dit nog te berde bracht, maar gezien de gemaakte opmerking hoorde dit er werkelijk nog bij. Nu zijn wij echter aan het einde gekomen van deze lezing. Ik hoop maar dat het voor u interessant was en dat u het ook van voldoende geestelijke aard acht. Want de ontplooiing van de mens in deze tijd is, mede gezien de vele onevenwichtigheden die er in de wereld bestaan, een zeer boeiend verschijnsel.

Onder de boeiende facetten is daarbij volgens mij de tovenarij in modernere vorm iets, wat op de voorgrond treedt. Het is, of wij hier gebrekkig en onvolledig reeds een aankondiging zien van toekomstige mogelijkheden. En wanneer wij een vergelijking maken tussen deze tovenaars en heksen en de mensen die zich zonder dit en eenzijdig toch paranormaal ontplooid hebben, zo zien wij ook hier bepaalde overeenkomsten. Wij zien dan dat de poging tot universaliteit, die bij heksen en tovenaars veelal wordt aangetroffen, gepaard gaat met een geremdheid waarvan de normaal paranormaal praktiserende persoon geen last pleegt te hebben, juist door zijn eenzijdigheid. Daarnaast zien wij, dat de uitbreiding van besef en mogelijkheden van iemand die een eenzijdig paranormaal concept kent en daarmee werkt, wanneer eenmaal een uitbreiding plaats vindt van bewustzijn, zowel in kwaliteit en mogelijkheid, als in het bereikte inzicht, aanmerkelijk hoger ligt dan ritueel zich gebonden hebbende magiërs bereiken kunnen.

Voor mij vanuit de geest is het boeiend, al deze ontwikkelingen en mogelijkheden gade te slaan. Ik zie de moderne tovenaars als een verschijnsel dat thuishoort in uw dagen. Zie ik echter iemand die zich paranormaal redelijk of zelfs méér dan redelijk ontwikkelt, dan heb ik het gevoel dat ik iemand ontmoet die eigenlijk in de toekomst thuishoort. Een uitzondering dus. Indien ik echter de reacties en bestrevingen van de groepen heksen en tovenaars ontleed, zo valt mij juist daar een sterke overeenkomst op met de reacties en bestrevingen die wij op een geheel ander gebied, maar in gelijke mate, zien opleven in de massa. Juist daarom beschouw ik de moderne tovenaars meer dan de enkelingen die een veel grotere ontwikkeling tonen, als de aankondigers van een ontwikkeling die zo dadelijk geestelijk en stoffelijk voor het geheel van de mensheid zal gelden.

En daarmee, vrienden, dank ik u allen voor uw aandacht.

Goedenavond.

ESOTERIE

Goedenavond, vrienden.

De avond is nog steeds gewijd aan geestelijke onderwerpen en dat betekent voor mij dat ik moet proberen iets te zeggen dat esoterisch is en bovendien nog verstandig klinkt. Meestal is dit een zeer moeilijke opgave. Want op het ogenblik dat wij binnentreden in het gebied van ons eigen wezen, verliezen wij alle redelijkheid juist uit het oog. Begrijpelijk is dit wel: wanneer wij redelijk zouden zijn, zouden wij waarschijnlijk onszelf niet meer uit kunnen staan!

Wij zitten met een mystieke wereld, waarin de normen van de rede eigenlijk geheel niet kunnen en mogen gelden. Maar op aarde zit je bovendien met een wereld van uiterlijkheden, uitdrukking en communicatie, die noodzakelijk is omdat wij ons zonder dit niet voor elkaar begrijpelijk kunnen maken. Misschien zou je het zo kunnen formuleren: Om te komen tot een juiste omschrijving van een mystieke beleving of een esoterische waarheid, dien je een gelijkenis te gebruiken die een zodanig redelijke basis heeft, dat zij aanvaardbaar is, terwijl daarin een emotionele achtergrond kenbaar wordt die een daarvoor gevoelig persoon emotioneel zou kunnen begrijpen. Voor mij betekent dit dat je vele waarheden nog het beste duidelijk kunt maken aan de hand van een verhaaltje. Stellingen worden dan eenvoudiger begrijpelijk, meer mystieke en esoterische inhouden kunnen gemakkelijker worden overgedragen. Laat mij om te beginnen een onpretentius verhaaltje vertellen, dat u hopelijk niet griezelig vindt.

Ze hadden de oude Jan begraven. Oude Jan was 83 jaar geworden en had die leeftijd, volgens eigen zeggen, kunnen bereiken dankzij enkele glaasjes nationaal vocht, plus rijkelijk tabak per dag, maar wel regelmatig ingenomen. Maar ook voor Jan was het ogenblik gekomen, dat hij kennelijk van het leven 'tabak had'. Dus werd hij gekist en statig weggedragen. Oude Jan was echter een ware gewoontemens. Zo was hij gewend elke dag om prompt 3 ure zijn eerste glaasje te nemen. Door omstandigheden viel de begrafenis wat later dan men had gepland, zodat enkele minuten voor 3 uur men eerst de kist na vele schone woorden statig liet zakken. De eerste klonten aarde vielen op de kist. En opeens werd daar in het graf hevig gebonkt. U begrijpt al, wat er gebeurde: de kist werd vol haast weer opgehaald, opengeschoefd en Oude Jan zat meteen rechtop. Zijn blik viel op de kerkklok en met krakende stem sprak hij: "Héé. Het is drie uur. Waar blijft nou mijn borrel?" Hij kreeg een heupflacon aangereikt, dronk en gaf tevreden – hernieuwd – de geest. Want de mens is een gewoontedier en zijn gewoonten blijven hem ook beheersen tot na de dood. Ik ken iemand bij ons die op het ogenblik geestelijk aardig ver gevorderd is, maar die tot voor kort nog in een replica van de oude Witte Sociëteit regelmatig onder het lommer op een terras zat, om daar een evenmin krachtig replica van stoffelijk geestrijk vocht te genieten. Dat is niet zo heel vreemd: wanneer iets je eenmaal tot gewoonte is geworden, hoort het voor jou eenvoudig zo, en wanneer de gewoonte gebroken wordt, meen je niet te kunnen leven.

Wanneer wij ons bezighouden met de mystiek, zijn wij vaak enige tijd als dood en begraven voor de werkelijkheid. Maar als het tijd wordt voor onze borrel, bonzen ook wij tegen de kist en willen weer naar boven, de stoffelijke werkelijkheid in. Eerst wanneer wij in staat zijn onze gewoonten te overwinnen en daarvoor in de plaats onze eigen werkelijkheid te aanvaarden, kunnen wij misschien bewust de richting inslaan die in zovele hemelpoortverhalen als de weg naar boven wordt aangeduid.

Nu ben ik, zoals u kunt weten, niet de originator van deze hemelpoortverhalen. Maar toch zijn er verschillende onder die, ook in mijn opzet, zeer interessant en leerzaam kunnen zijn. Een daarvan is het volgende: Een oude man stierf uiteindelijk, zoals alle mensen plegen te doen. Volgens de wereld had hij nooit werkelijk gedeugd en zeker niet volgens zijn dorpsgenoten. Hij was nooit kerks geweest, hij loochende God, hij vloekte, pruimde en was, o schande, zelfs voor voetballen op zondag. Neen, zo meende men, dat was een man, die het in het hiernamaals nooit verder zou brengen dan de diepste hel. Maar de man, die stierf, had weinig vaste gewoonten en was altijd geneigd alles te bezien en op alles te reageren. Zo keek hij onmiddellijk rond zich, terwijl zijn naasten bezig waren zijn lichaam te versjouwen naar een goedkope vurenhouten kist - want waarom zou je aan een oude zondaar meer geld en zorg dan onontkoombaar was besteden, nietwaar? Rondkijkende meende hij een weg te bespeuren en sprak tot zichzelf: de rest is toch niets, dus laat ik die weg maar eens inslaan. Zo begon hij lustig te tippelen, zoals hij in zijn leven reeds zo vaak langs 's Heren wegen had gedaan en belandde uiteindelijk bij de hemelpoort. Daar stonden enkele dorpsgenoten, die hem kortelings waren voorgegaan. Mompelend wezen zij elkaar op de figuur die daar de weg naar boven volgde en fluisterden: Nu zullen wij het zien. Deze onrechtvaardige mag niet naar binnen. Je zult het zien, Petrus zal hem wel eens even de waarheid zeggen. En inderdaad. Petrus kwam al uit het poorthuis en zag de gemakkelijk schrijdende figuur, die nu het hek reeds naderde. Even kneep de sleuteldrager de ogen samen, dan wenkte hij verheugd:

- Ben daar al, Jan? Heb je op aarde het laatste nieuws al gehoord?
- Laatste nieuws? Hoe zo, informeerde Jan. Wel, mijn transistor doet het niet goed op het ogenblik.
- Hoe was de eindstand Ajax-Feijenoord, repliceerde Petrus.

En u begrijpt, dat zonder meer de poort voor Jan openzwaaide want zij waren supporters van dezelfde club.

Een verhaal dat passend is voor de innerlijke waarheid ook, naar ik meen. Want wanneer wij niet gebonden zijn aan uiterlijkheden, zal er in ons nog altijd wél een innerlijke gerichtheid, een innerlijke harmonie bestaan. Deze harmonie is de werkelijkheid die wij mogelijk bij een zoeken in onszelf of een uittreden tot goddelijke waarden toe kunnen vinden, maar die wij, waar wij ook werkelijk bewust kunnen zijn, altijd zullen aantreffen, in elke wereld en elke sfeer. Datgene wat voor ons belangrijk is, vindt zijn weerkantsing in alle sferen, in de gehele kosmos. Het is deze waarde, waardoor wij in kunnen gaan tot elke sfeer, waarin die harmonie maar denkbaar is. De harmonie is voor ons de weg, de rest is van weinig of geen belang. Dit komt in het verhaaltje tot uiting en zo blijkt alweer, dat je met een dergelijk schijnbaar onnozel verhaaltje toch heel wat kunt zeggen.

Er zijn natuurlijk nog andere verhalen. Zo is er een oud verhaal dat past in de tijd die ras nader komt. Voor mij een aanleiding om het even te vertellen. Er waren eens drie sinterklazen, die sameneden, elk met een eigen Piet naast zich. Tesaamen namen zij bestellingen aan en toen de dag was gekomen, het heerlijk avondje naderde, trokken zij eropuit om de kinderen, naar believen van de financieel aansprakelijke ouders, een goed heiligman of een boeman voor te toveren. De avond verliep en de Sinten wipten hier een glaasje en daar een glaasje. Uiteindelijk troffen zij elkaar weer en toen, besprekende, wat nog gedaan moest worden, bleek dat een van hen reeds een adres, dat aan een ander was toegewezen, had afgewerkt. U zult zeggen: wat maakte dat nu uit, het ging toch uiteindelijk om het voorstellen van een en dezelfde heilige. Maar dit extra bezoekje leverde de ene klaas een voordeel op van zegge en schrijve twee kwartjes exclusief. Ook de concurrerende Pieten vonden dit onrecht, er vielen woorden en op de duur werd het een kwestie van: 'Klaas, betaal of sterf'.

Waarop de schuldige Klaas zijn staf strijdvaardig in de gehandschoende hand knelde en sprak: "Liever val ik hier dood dan dat ik jullie de kwartjes geef waarvoor ik bij die rotkinderen een halfuur gezweet heb". Zo ontbrandde een ware slag van Klazen. Maar dit gevecht om enkele kwartjes werd gezien door kinderen, en die geloofden toen niet alleen niet meer in Sinterklaas. Zij geloofden niet meer aan de hele santekraam, aan alle heiligen. Toen zij de zaak onderling bespraken, merkte een van hen op: "Je zult het zien: wanneer God ooit op aarde komt en zich laat zien aan ons, moet je op zijn schoenen letten. Dan is dat vast ook weer ome Toon of de bakkersknecht." Een bijna waar verhaal dat ook zijn meer betekende achtergronden heeft. Want als mens word je vaak geconfronteerd met reeksen van verschijnselen. Je hebt bijvoorbeeld, naar je meent, contact gehad met de geest, en later blijkt het niet waar te zijn. Dan zeggen de mensen al snel: ach wat, geesten bestaan niet echt. Of men heeft lang tot God gebeden en God heeft geen antwoord gegeven, het gebed niet verhoord. Waarop de mens niet meer in God wil geloven en meent: God zit mogelijk doof in een tehuis voor ouden van dagen, of hij is al dood.

Om een betrekkelijke kleinigheid verwerpen wij vaak alles. Wij begrijpen de geest niet die erachter schuilt, de essentie die ergens in schuilt. Wij kijken alleen naar de uiterlijkheden, en omentwille van een enkele uiterlijkheid zijn wij vaak bereid alles van waarde overboord te gooien.

Er zit trouwens nog meer in het verhaal. Want wanneer wij een heilig ideaal verkondigen en verdedigen en een ander waagt het in onze wijk zijn ideaal uit te dragen en ook maar het geringste succes kent, maken wij van onze idealen de strijdbijlen, waarmee wij elkander te lijf gaan, maar gelijktijdig alle idealisme en geloof in idealen vernietigen bij anderen. Het is zeker niet alleen maar een verhaaltje wat ik u vertel om de tijd te vullen. Het heeft wel degelijk zijn diepte en betekenis. Er zijn altijd weer in ons bestaan ogenblikken waarin wij ons af moeten vragen of het niet beter is eerst eens te zoeken naar de betekenis van alles wat wij zijn en doen, om pas daarna de materiële samenhangen en materieel belangrijke punten te bekijken.

Het is gemakkelijk te zeggen: mensen, leef niet zo materialistisch. Maar dat is vaak niet de juiste oplossing. Er was eens iemand die zo weinig materialistisch was dat hij steeds weer vergat te eten. Die zag er al uit als de dood van Pierlala, vóór hij gestorven was. Bovendien heeft diezelfde mens toen hij eenmaal aan onze kant kwam, zich vet gegeten aan illusies, omdat hij de werkelijkheid van onze wereld eveneens niet wilde aanvaarden en het toch werkelijk niet geheel zonder taak, betekenis, voedsel kon stellen. Je moet als mens zeker niet alle materialisme verwerpen, maar je moet het in je bestaan de juiste plaats geven, de juiste belangrijkheid toekennen, zoals ook de rede in het menselijk bestaan zijn eigen plaats en belangrijkheid heeft. De rede, het verstand dat wij bezitten, is voor ons het werktuig waarmee wij uit de wereld, onze werkelijkheid moeten uithouwen en slijpen, tot zij perfect is.

Wanneer wij vorm willen geven aan onze innerlijke kracht en onze innerlijke wereld, zo zullen wij dit moeten doen in de wereld waarin wij bewust leven. Indien dat de stof is, zo hebben wij ons verstand, onze rede, nodig om die vorm te vinden en onszelf waar te maken. Maar met dat alles is en blijft de rede natuurlijk alleen maar werktuig. De werkelijkheid van bestaan, waaruit wij gemotiveerd worden, is maar zelden redelijk. Als er ooit een mens is, die beweert, dat hij geheel redelijk is in handelen en motieven, dan wil ik hem daarmee feliciteren en tentoonstellen als de eerste levende computer ter wereld. Het is volgens mij juist voor het menszijn kenmerkend dat je in je motiveringen onredelijk bent en vaak zelfs bovenredelijke invloeden kent. Eveneens is het typerend voor de mens dat hij in de uitvoering, die hij geeft aan zijn innerlijke drang, zijn motivering van zijn handelen en de wijze waarop hij zichzelf als het ware aan de wereld voorstelt, altijd redelijk probeert te zijn.

Het meest onlogische wezen, dat er in uw wereld rondloopt, heet mens. Het is juist dit wezen, dat de logica heeft uitgevonden en voortdurend als beslissend hanteert. U lacht. Maar is dit dan niet juist? Kunnen wij dan waarden als geloof met de rede te lijf gaan? Kunnen wij dan de waarden van innerlijk beleven, paranormaal ervaren en dergelijke te lijf gaan met de logica, reguleren met rede en redelijkheid?

Hebben wij dan werkelijk een verklaring in woorden nodig voor alles wat wij als werkelijk in onszelf ervaren? Zolang wij dit een eerste vereiste achten, zullen wij zeker geestelijk niet ver komen. Juist wanneer wij onze werktuigen kunnen achterlaten waar zij wezenlijk behoren, in de stof en zelf verder kunnen gaan naar een hogere sfeer, onszelf onder kunnen dompelen in de werkelijkheid die wij zijn, dat wij waarlijk tot mystiek beleven en ervaren komen, dat wij werkelijk ook langs de esoterische weg verder komen en ook de mogelijkheden in onszelf ontdekken, die mogelijk onredelijk lijken maar die wel degelijk exoterisch uitbaar zijn.

Ik meen dat het voor de mens erg belangrijk is te begrijpen dat bij alle werk wat je doet, het noodzakelijk is zoveel mogelijk over de juiste werktuigen te beschikken. Wij zullen ons werk aan moeten passen aan onze werktuigen, onze werktuigen moeten kiezen in overeenstemming met hetgeen wij willen volbrengen. U hebt misschien de droeve geschiedenis gehoord van de bakker die, toen hij een beeldhouwer aan het werk had gezien, meende: 'wat die man kan, kan ik ook.' Hij probeerde echter dezelfde steen die de beeldhouwer gebruikte, toen met zijn bakkersgerei te bewerken. Alles ging kapot. Hij probeerde het toen met zijn blote handen. Zijn handen gingen kapot. Toen werd hij zo nijdig, dat hij met de kop tegen de muur liep en zijn kop ging kapot. De man vernietigde alles, wat hij wilde, wat hij kon en uiteindelijk zichzelf, omdat hij niet kon beseffen dat je bij bepaalde materialen werktuigen nodig hebt die daarvoor geschikt zijn en niet begreep dat je, wanneer je de juiste werktuigen voor een bepaald materiaal niet hebt, moet zoeken naar een materiaal dat wel past bij de werktuigen die je hebt. Deze man had van deeg mogelijk ware kunstwerken kunnen vervaardigen. Maar neen, hij wilde nu eenmaal steen en anders niet. Een verhaal, wat geen grap is, maar dicht bij de werkelijkheid ligt, dichterbij dan menig een onder u vermoeden zal.

En voor eventuele kunstenaars wijs ik er meteen maar op dat ware kunst niet altijd eeuwig is. Een bekend kunstenaar was beroemd om de kunstzinnigheid van de omeletten die hij bakte en versierde met allerhande strooisels en kleurtjes. De dingen waren meestal niet te eten, maar voor de korte tijd dat zij vers waren, waren zij van een wonderbaarlijke schoonheid. Ook wij moeten beseffen, dat wij niet alles tegelijk kunnen hebben en bereiken. Wanneer wij naar schoonheid streven, kunnen wij niet gelijktijdig uiterste utiliteit bereiken. Wanneer wij deze beiden willen verenigen, zullen wij altijd ergens een compromis moeten sluiten. Wanneer wij een ideaal wensen, kunnen wij niet gelijktijdig optimale welvaart en de prettigste levensomstandigheden tot stand brengen. Deze dingen zijn eenvoudig strijdig met elkaar en kunnen niet waarlijk verenigd worden. Wij worden als mens en geest voortdurend genoopt een keuze te maken uit de mogelijkheden. Wanneer wij een dergelijke keuze maken, dienen wij daarbij uit te gaan van de instrumenten waarover wij beschikken, uitgaan van de middelen die wij hebben.

De een kent misschien in zich een geestelijke kracht. Laat hij een keuze maken, waardoor hij hiermede de wereld kan verbeteren. Een ander heeft misschien de gave van het woord. Laat hem dan met woorden werken. Een ander kan het misschien alleen met zijn handen werken. Laat hij dan trachten, desnoods door iets te bouwen of een paar stukken ijzer aan elkaar te lassen, zich uit te drukken in de wereld en waar te maken wat hij is, kan en wil. Op het ogenblik dat je probeert de middelen en zelfs de instrumenten van anderen te hanteren, bereik je niets van belang en is mislukking nabij. Waar dit in de materie reeds geldt, zal het in de wereld van de geest in sterkere mate nog van kracht zijn. Op het ogenblik dat wij onze eigen geestelijke ontwikkeling proberen te richten met werktuigen die niet voor de geest geschikt zijn, of wegen en middelen proberen te hanteren, alleen omdat die voor anderen bruikbaar waren, terwijl zij niet passen bij ons eigen wezen en kunnen, komen er alleen maar ongelukken van. Zo kom je niet verder.

Elke mens, elke geest, heeft een eigen persoonlijkheid, met geheel eigen mogelijkheden en capaciteiten, met een eigen vermogen middels bepaalde werktuigen iets te bereiken, om op een bepaalde manier iets te doen, te zeggen, te beleven, of in zich waar te maken. Laat de mens toch alsjeblieft leren om, ook wanneer het om de esoterie gaat, ook wanneer het om mystiek en dergelijke zaken gaat, uit te blijven gaan van eigen wezen, eigen middelen en eigen weg.

Want slechts de mens die hier uitgaat van zichzelf kan daardoor ook de kern van zijn wezen, datgene wat wij vaak de goddelijke kracht noemen, leren kennen. Maar de mens, die uitgaat van hetgeen anderen hem zeggen loopt steeds weer vast in de doolhof van zijn eigen onvermogen, dit wijtende aan zijn onbekwaamheid of zondigheid, zonder ooit te beseffen, dat de werkelijke oorzaak van zijn mislukken is gelegen in het feit, dat hij werktuigen hanteert die niet voor hem geschapen zijn. Wat geen lange les is, maar volgens mij toch wel voor u voldoende is. Ik kan er natuurlijk nog allerhande verhalen bij voegen, maar waarom zou ik dat doen? Ik heb de punten waarom het mij ging, afgaande op uw reacties tenminste, wel voldoende duidelijk gemaakt, zodat al het verdere nutteloos en overbodig zou worden.

Nog één ding: Kijkt u de komende dagen nog uit. Want de periode, waarin alle verkeer gevaarlijk kan zijn, duurt nog enkele dagen. En kijk uit voor explosies ook. Zou u toch de lucht ingaan, vlieg dan zo hoog mogelijk, dan vangen wij u op en is het alleen uw body maar, dat naar beneden valt.

Goedenavond.

d.d. 10 november 1972